

George Orwell despre populism, patriotism și cenzură mascată

written by Redactia Marginalia | April 19, 2021

Un articol de Jerry Salyer pentru The Imaginative Conservative

Nicio persoană onestă și conștientă nu va nega faptul că, de-a lungul ultimelor decenii, opinia publică cu privire la discursurile acceptabile în spațiul public a înclinat drastic spre stânga, indiferent de cum este privită această schimbare. Însă ea vine cu o anumită implicație stranie, mult mai greu de observat: despre multe dintre personalitățile de altădată, apreciate pe scară largă până acum, se poate spune că au avut opinii și principii asociate astăzi cu extremismul de dreapta – chiar dacă în timpul vieții lor aceste persoane erau considerate de stânga. Este un lucru să observi cum un regim politic corect, care tolerează doar personalități plăcute liberalilor [n. tr. în sens american], nu le acordă nicio șansă lui Cristofor Columb, Raphael Semmes, sau chiar sfinților, precum Sfântul Ludovic al IX-lea al Franței. Dar este cu totul alt lucru să îți dai seama că singurul motiv pentru care personalități secular-liberale, precum George Orwell, nu au fost încă „anulate” cu ferocitate este disonanța cognitivă radicală [n.tr. specifică unui regim corect politic], o scăpare temporară a celor care ar vrea să controleze opinia publică.

Pentru a demonstra această teză, putem să ne aplecăm în primul rând asupra unei prefețe pe care Orwell a scris-o pentru bine cunoscuta sa nuvelă, *Ferma Animalelor*. În această prefață, Orwell reflectează asupra dificultății pe care a întâmpinat-o în încercarea de a-și publica nuvela, remarcând că cel puțin unul dintre refuzuri a fost explicit motivat de teama că satira caustică făcută Revoluției Bolșevice va fi considerată jignitoare de către anumite grupuri. „În acest moment, ortodoxia predominantă cere o admirație lipsită de critică la adresa Uniunii Sovietice”, concluzionează Orwell. „Toată lumea știe asta și aproape toată lumea se comportă ca atare. [...] Este îngrijorător faptul că atunci când vine vorba de URSS și politica acesteia nu te poți aștepta la o critică inteligentă sau, în multe cazuri, nici măcar la simplă onestitate din partea scriitorilor și jurnaliștilor liberali, care nu se află deloc sub presiunea de a-și falsifica opiniile.”

În timp ce corectitudinea politică din vremea lui Orwell era folosită în primul rând pentru a masca aspectele cele mai brutale și totalitare ale sistemului Sovietic, observațiile generale ale lui Orwell pe marginea tendințelor inerent manipulative ale mass-media rămân pertinente și astăzi. Orwell scria despre anumite „știri senzaționale”:

„Sunt ignorate de presa britanică, nu din cauza unei intervenții a Guvernului, ci din pricina unui acord tacit generalizat, potrivit căruia menționarea unei anumite fapte «nu ar prinde la public». Presa britanică este extrem de centralizată, iar mare parte din aceasta este deținută de oameni înstăriți care au toate motivele să ascundă adevărul în privința anumitor subiecte importante. Același tip de cenzură mascată acționează și în privința cărților, publicațiilor periodice, pieselor de teatru, filmelor și radioului. În fiecare moment dat există o ortodoxie, un corp de idei la care se presupune că aderă fără discuție toți oamenii care gândesc corect.”

Bineînțeles, nu poate exista o comunitate funcțională în care fiecare individ să se presupună îndreptățit să spună absolut orice îi trece prin minte indiferent de moment, iar Orwell știa acest lucru. „Întotdeauna trebuie să existe o anumită formă de cenzură, atât cât poate fi suportată de o societate organizată.” În același timp, „dacă libertatea intelectuală, care este fără îndoială una dintre trăsăturile distinctive ale civilizației occidentale, mai înseamnă ceva, sensul ei este de a garanta tuturor dreptul de a spune și de a publica ceea ce consideră a fi adevărul, atât timp cât nu rănesc restul comunității într-un mod foarte evident.”

În ceea ce privește această doctrină a libertății intelectuale, Orwell ia în considerare și vax populi: „Oamenii comuni își asumă și acționează vag conform acestei doctrine”, „liberalii fiind mai degrabă cei care se tem de libertate și intelectualii cei care vor să pervertească intelectul.” Și-ar putea cineva imagina că va găsi astăzi astfel de poziții în editorialele *The Washington Post* sau *New York Times*? Să ținem cont și de faptul că englezul comun pe care Orwell îl prefera elitei era cel puțin la fel de „misogin”, „homofob” și susținător al „supremației albe” pe cât este omologul său american de astăzi, dacă nu chiar mai mult. Iată un contrast și mai șocant între Orwell și cei care cer astăzi o cenzura mai drastică a internetului și mai multe restricții legale împotriva discursului incitant la ură: Orwell a apărut dreptul lui Sir Oswald Mosley, un fascist declarat, la *habeas corpus*, chiar dacă la acel moment Marea Britanie era prinsă într-un conflict disperat cu adevărații naziști, în cel mai distructiv război din câte au existat. Putem, de asemenea, să ne gândim și cum simpla sintagmă „civilizație vestică” provoacă o ostilitate reflexă printre academicieni și jurnaliști, ca să nu mai vorbim de felul în care civilizația sus-numită se distinge de alte civilizații tocmai prin zelul său de a garanta tuturor dreptul de a chestiona.

Citit cu atenție, eseul lui Orwell, „Notes on Nationalism”, se dovedește la fel de șocant ca prefața pentru „Ferma Animalelor”, chiar dacă Orwell

pornește de la o afirmație banală: „Naționalismul nu trebuie confundat cu patriotismul.” Contribuția de substanță apare atunci când această observație este dusă într-o direcție cu totul antitetică direcției acceptabile în discursul public al anului 2021:

„Ambii termeni sunt folosiți într-o manieră atât de vagă, încât orice definiție poate fi chestionată, însă este nevoie să îi distingem în mod clar, întrucât implică două idei opuse. Prin «patriotism» înțeleg **dedicare către un anumit loc și un anumit mod de a trăi**, considerate a fi cele mai bune din lume, dar fără a fi impuse și altor oameni. Patriotismul este prin natura sa defensiv, atât din punct de vedere militar, cât și din punct de vedere cultural.”

Este interesant felul în care Orwell considera că „cele mai mari nebunii ale naționalismului au fost posibile în urma separării patriotismului de credința religioasă”, întrebându-se dacă însuși patriotismul tradițional, de modă veche, nu era cumva „un scut împotriva naționalismului”. Un naționalist poate fi recunoscut întotdeauna cu ușurință, atât timp cât „are constant scopul de a dobândi mai multă putere și mai mult prestigiu, nu pentru el însuși, ci pentru națiune sau pentru o altă entitate în care a ales să își scufunde propria individualitate.”

Așadar, da, Orwell era în de acord cu cei mai populari comentatori, care considerau patriotismul a fi ceva bun iar naționalismul ceva rău. Dar ceea ce Orwell condamna drept *naționalism* este exact ceea ce este promovat astăzi, mai ales de acei neoconservatori și neoliberali care urmăresc impunerea unei revoluții democratice globale – adică globalism pe întregul mapamond. Tot astfel, loialitatea simplă și protectivă față de acasă, numită de Orwell *patriotism*, este exact ceea ce atât reporterii CNN, cât și conservatorii din sistem condamnă drept prostie, xenofobie și izolaționism. Diferența identificată de Orwell este că, în timp ce *patriotismul* este văzut ca fiind „defensiv” în legătură cu o anumită cultură și un anumit fel de a trăi, proiectul ideologic invaziv pe care îl identifică drept *naționalism* nu are nimic de-a face cu naționalitate naționalistului însuși. Acea „altă entitate” în care naționalistul „a ales să își scufunde individualitatea” ar putea fi la fel de bine Partidul Comunist, mișcarea Black Lives Matter sau o populație migratoare.

Atunci când Orwell spunea că „este rar ca cineva care poate fi descris drept intelectual să simtă un atașament foarte profund față de țara sa”, nu o spunea admirativ; din perspectiva sa, tot ceea ce au reușit să facă intelectualii dezrădăcinați a fost să înlocuiască atașamentul uman sănătos cu ideologia. Când un om își îndreaptă atașamentul pe care l-ar avea în mod normal față de propria istorie, cultură și moștenire către oameni străini sau abstracțiuni politice, noua direcție „îi dă posibilitatea de a fi și mai naționalist – mai vulgar, mai prost, mai rău voitor, mai necinstit – decât ar fi putut fi vreodată de partea țării natale, sau de partea oricărei grupări pe care ar cunoaște-o cu adevărat.”

Orwell a analizat câteva dintre aceste naționalisme artificiale, deplasate, iar una dintre concluzii pare ușor premonitoare:

„Vechea atitudine disprețuitoare față de «nativi» a fost mult slăbită în Anglia, și diverse teorii pseudo-științifice care puneau accentul pe superioritatea rasei albe au fost abandonate. Printre cei inteligenți, judecățile de culoare nu apar decât în formă transpusă, susținând superioritatea înnăscută a celor de culoare. Aceste lucruri sunt din ce în ce mai întâlnite printre intelectualii englezi. Chiar și printre cei care nu au opinii puternice în chestiunea culorii, snobismul și imitația au o influență puternică. Aproape orice intelectual englez ar fi scandalizat de asumția că rasele albe sunt mai mai presus de cele de culoare, în timp ce afirmația opusă i s-ar părea normală, chiar dacă nu ar fi de acord cu ea.”

Relevanța acestor comentarii pentru contextul nostru este evidentă, sugerând că este posibil ca presupunerea că oamenii albi sunt moral și spiritual inferiori să fi fost ascunsă pentru ceva timp în adâncimile Anglosferei. În orice caz, putem cu siguranță paria că sloganurile repetitive despre „anti-rasism” și „anti-fascism” – adică „anti-occidentalism” – nu ar fi fost cu nimic mai atrăgătoare pentru Orwell decât nazismul și stalinismul. Din punctul său de vedere, mentalitatea „-ismului” este în sine o problemă: „Inamicul este mintea orientată după gramofon, indiferent dacă este sau nu de acord cu placa pusă la un anumit moment.”

Să fie clar: Orwell era departe de a fi un fel de conservator cripto-creștin. O astfel de impresie ar fi cât se poate de eronată, având în vedere atitudinea sa direct critică față de conservatorii religioși precum G.K. Chesterton. Însă, în definitiv, Orwell credea într-un Adevăr obiectiv, scris cu majusculă, plasându-se de partea noastră și împotriva celor care consideră acest Adevăr ca fiind opresiv din principiu. Poate există un motiv pentru care trendurile teoretice bizare din universități și narațiunile în continuă schimbare ale presei aduc aminte de *Big Brother*/Fratele cel Mare. Creștinii îl pot respecta pe Orwell, chiar dacă este imposibil să și-l asume integral; progresiștii „woke” nu au nicio altă opțiune logică decât să îl repudieze în totalitate. În ceea ce îi privește, nu există cale de mijloc. Putem să acceptăm că dizidenții sceptici ai egalitarismului, globalismului și corectitudinii politice trebuie eliminați din spațiul public, sau putem să îl salutăm pe cel care a scris „1984” ca pe un om cu o conștiință profundă. A încerca să le faci pe ambele este ca și cum ai încerca să susții că doi cu doi fac cinci.

Articol original: George Orwell On Populism, Patriotism, & Veiled Censorship